ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՑԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՑԼԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մէն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքն արգիլուած չէ, ամբողջ 20րդ հրլանի (1904 օգոստ.—1905 յունիս) բաժնորդագրին է 20 Ֆր. կանխիկ կարելի է նաև բաժնորդագրուիլ քանի ամսի համար որ ուզուի, ամէն մէկ ամսականը 2 Ֆր. հաշուելով և 1905 յունիս ամսէն անդին չանց ելու պայմանով։

Նամակ և ծրարպէտք է զրկել հետեւեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, Rédacteur du journal *Arménia*. MARSEILLE (France)։

Ի ՏԱՐԻ
ԹԻԻ 23

1905 ՀՈՒՆՈՒԱՐ 4 Դէ.
(Հ. Տ. Դեկտեմբեր 22)

ԳԱՆՁՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ առանց միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները։ Պարտաւոր չէ վերադարձնել չհրատարակուած ձեռագիրները։

Յառնուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով։

Յառնուցման 1 մլլ.ագիրը 1 սանդիմ կարժէ։ 1 գլխագիրը 2 սանդիմ։

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction : Rue Beaumont, 9.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Նամակ Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգներէն (Ուսղբը)։ — Նամակ Մալայեան թերակղզիէն (Կուալա Լումպուր)։ — Հայանպաստ ժողովներ Լոնտոնի մէջ։ — Հայերը ի Թիւրքիա. — Հայերը ի Ռուսիա. — Հայերը յԵգիպտոս. — Նուիրատուութիւններ Արմէնիայի 20ամեակին առթով. — Նոր հրատարակութիւններ. — Առողջապահական լուրեր։ — Անգլիա եւ Թիւրքիա. — Մակեդոնիա. — Ռուսիայի ցարի նոր հրովարտակը. — Ռուսեռնաբանական պատերազմը։ — Տեղւոյն մուտքներ։

ՆԱՄԱԿ
ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑԵԱԼ-ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԷՆ

Ուսղբը, 20 դեկտ. 1904

Ուսղբի Հայուհեաց Որբանոցի Ընկերութեան կողմէն «Մեծ ու անզուգական հանդէս»ի մը նախօրօք յայտարարութիւնը՝ որ թէև անփառունակ, պարզ իր ձևին մէջ, բայց կան եղած էր գաղութիս 150ի մօտ երկտեղ ազգայինքը դեկտ. 18ի կիրակէ երեկոյեան Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյ Ազգ. ժողովարահը համախմբել։ Անոնց այս համախմբումը՝ ամէնքին պարտաճանաչութեան ոգիով համակուած ըլլալին կը յատկանիշէր։ Որդէն անպարտաճանաչներուն համար (որոնց թիւը աչքի զարնելու չափ խոշոր է), որոնք բնաւ չեն ուզեր հետաքրքրուիլ ազգին ցաւերով, անոնց համար կրսեմ չատ դժուարին ու անհաճոյ պարագայ մ'եղած պիտի ըլլար ասոնց աննպատակ օդին ձգել տաք վառարանները, որոնց առջև չրջապատուած քանի մը բարեկամներով անհարկի խօսակցութիւններով անցունել պիտի ուզէին իրենց օրուան էն կարևոր մասը, իրենց այդ հանգըստաւէտ ու յանկուցիչ վայրկեանները զոհել ու ներկայ ըլլալ Որբանոցի հանդէսին, քաջալերելու համար անոր անդամուհիները։ Ատոր համար էր որ երբ հանդէսին մէջ 150ի մօտ բազմութեան մը հաւաքուելը կը տեսնէինք, անոնք իրը պարտաճանաչ ազգայիններ նկատելու հակամիտութիւնը կունենայինք սրտի գոհունակութեամբ մը։ Հանդէսը, որուն կատենապետը Ամերիկահայոց Առաջ. տեղապահ Արժ. Արսէն Վրդ. Վեհունի, բացուեցաւ տիկնանց երգեցիկ խմբին մէկ երգովը։ Որբուկի մը վրայ հիմնուած երգ մ'էր անիկա, «Դալուորիկի կարիճ եմ խորթ» երգի եղանակին յարմարցուած, որ կը պատկերացնէր որբուկի մը անմխիթար ու արգահատելի վիճակը։ Երգէն վերջ ատենախօսելու հրաւիրուեցաւ տեղւոյս ազգայիններէն Յօք. Եուսուֆ, որ կէս ժամի չափ խօսեցաւ ներկայներուն, որքերը խնամելու պէտքին ու անհրաժեշտութեանը վրայ. որմէ յետոյ բեմ հրաւիրուեցաւ Հայուհեաց Որբանոցի Ընկերութեան ատենապետուհին՝ Տիկին Բ. Կ. Թովմաճանեան՝ ընկերութեան տեղեկագիրը կարդալու համար։ Քարգելի տիկինը տեղեկագրին առաջին մասին մէջ իսկ քանազբօսիկ կերպով մատնանիշ կընէր տեղւոյս ազգայնոց քանիներուն չարամտութիւնները, որոնք, կըսէր, ընկերութեանս դէմ կարգ մը անտեղի խօսքեր ու զրպարտութիւններ ըրին, ինչ ինչ միտումներով ընկերութիւնս հիմնահարելու համար. սակայն, յարեց, անոր արժանաւոր անդամուհիներն աւելի գօտեպնդուելով այժմէութիւն ունեցող ատ կարևոր ու հանրօգուտ գործին չուրջը, եռանդուն յարատեւութեամբ մը գործը չարունակեցին, առանց նշանակութիւն տալու չարամիտներու խօսքերուն։ Ընկերութեան տեղեկագրէն տեսնուեցաւ թէ յիշեալ ընկերութիւնը 1897ի սկիզբնեբը կազմուած է 15 անդամուհիներով և մինչև ցարդ չարունակելով անդամոց թիւը հասած է 35ի։ Ներկայիս 6 հատ որբ կը պահեն Մշոյ Ս. Յովհաննէս վանուց որբանոցին մէջ։ Քարգելի տիկինը սրտի ամենայն անկեղծութեամբ կոչ ըրաւ տեղւոյս հայ տիկիններուն անդամակցելու ընկերութեան, սա տեսակ ուշագրաւ նշանաբան մը ցոյց տալով անոնց. «Որբերուն կեանքը փրկել ապագայ հայ սերունդը պատրաստել կը նշանակէ»։ Այս նշանաբան ծափերու արժանացաւ։

Ատենախօսելու համար բեմ հրաւիրուեցաւ Նիւ-Եորքի հովիւ Արժ. Տ. Ղևոնդ Վրդ. Մարդուկեանն։ Հայր սուրբը սովորականէն աւելի մտահոգ կերևար այդ իրիկուն։ Ան ըսաւ. «Ինձի համար չատ դժուարին պիտի ըլլար կարդ մը է՛ն կարևոր գործերը վերջ թողուլ և Ուսղբը գալ կանանց Որբանոցի ընկերութեան այս հանդէսին ատենախօսելու, եթէ իմ կոչումիս (յեղափոխական կոչումը հասկնալու էք և ոչ թէ վարդապետական կոչումը) տերը եղած չըլլայի, որ ինձ համար ամենէն նուիրականն է»։ Ի միջի այլոց ըսաւ. «Կինը այր մարդուն սրտին չիղն է. ատոր համար երբ կը տեսնէք ձեր ամուսիններուն զոհուիլը յեղափոխական գաղափարին առջև, դուք ալ հետևելու էք անոնց։ Որբանոցի կիներ ըլլալէ առաջ յեղափոխական կիներ եղէ՛ք։ Բերէ՛ք ձեր օժանդակութիւնը յեղափոխական սեղանին վրայ։ Յեղափոխական ձեր եղբայրներուն ու ամուսիններուն արիութիւն ներշնչեցէք։ Ձեր քանի մը յուսադրիչ խօսքերը այր մարդոց ի՛նչ քաջութիւններ կրնան գործել տալ, ի՛նչ սրտի ամրապնդում կրնան յառաջ բերել։ Որբանոցի ընկերութեան, Ձեր նպատակին եռանդն եղէ՛ք միշտ, երբեմնի հովերի որոնք կը սուրան ձեր ականջին, անոնք չի պիտի կրնան ձեր ընդդիմադիր գաղափարէն բաժնել զձեզ։

ՄԵՆԱՒՈՐ

ՆԱՄԱԿ
ՄԱԼԱՑԵԱՆ ԹԵՐԱԿՂԶԻԷՆ

Կուալա Լումպուր, 16/29 նոյ. 1904

ԹԱԴԴԷՈՍ ՏԷՐ ՕՏԵՓԱՆՆՈՍԵԱՆ

Գնահատութիւն մը

Կարի դժուարին թուի երևակայել Հայոց Մարդասիրական Ձեմարանին Հնդկաստանի առանց Թադդէոս վարժապետի։ Մանաւանդ այդ իրականութիւն է։ Մեր կաթոգին և մեծարելի ուսուցիչն, գինի մօտաւորապէս քառասուն ամաց վաստակելոյ վարժապետութեան ծանր պաշտօնին մէջ, և որ առաւել քան զայդ՝ տոկուն հսկողութեան իւր սիրելի աշակերտաց ա՛չ միայն կրթութեանց եւ ուսմանց այլև նոցա վարուց և բարուց վերայ, ահա ի պատճառս հասակի հրաժարեցաւ ի սպառ իւր բազմամեայ յոգնաթախանձ պաշտօնէն, որոշելով ետրոպ իւր մնացորդ կենաց արժանավայելուչ հանգստութեան բնակավայր։

Այդպիսի մի վսեմ կենաց և բեղուն

ԱՆՈՒՇ Վ ՄՈՄՈՒՆ

Ս. Լ.ՅՈՒՄԱՑԻ ՍԻՈՆԻԶՄԻ ՀՅՈՒՍԻՍՆԵՐԸ

Ս. Լ.ՅՈՒՄԱՑԻ ՍԻՈՆԻԶՄԻ ՀՅՈՒՍԻՍՆԵՐԸ

ՀԱՅՈՑ Վ ՄՈՄՈՒՆ

Ս. Լ.ՅՈՒՄԱՑԻ ՍԻՈՆԻԶՄԻ ՀՅՈՒՍԻՍՆԵՐԸ

ՀԱՅՈՑ Վ ՄՈՄՈՒՆ

ՀԱՑԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍ

Եգիպտոսի Հայերն որոնք փութացած էին Տարօնի արկածեալներին համար նշանակելի գումար մը հանգանակել իրենց մէջ, անտարբեր չեն գտուիր Ս. Էջմիածնի Մայր–Ռթոռի նիւթական ներկայ տագնապալի վիճակին առջև և անոր նպաստելու համար հանգանակութեան մը ձեռնարկած են, որի ցանկին գլուխը կը գտնուի սովորականին համեմատ Վսեմ. Աբրահամ Բարթող փաշա։

— Թըտիվը Բ կարգի Օսմանիէ պատուանշան չնորհեր է Բարթող փաշային և Սանիէի աստիճան՝ հանգուցեալ Տիգրան փաշայի որդի Աբրամ պէյ ա'Ապրօին։

— Եգիպտոսէն տխրառիթ մահագոյժեր ստացած ենք։

ՍԻՄՕՆ ՖԼԷՏԷԿԵԱՆ ծերունազարդ վարժապետ եւ բանաստեղծը, որ իր երգերով մերթ լացուցած եւ մերթ քալեցուցած բայց միշտ ոգեւորած է հայ երիտասարդութիւնը եւ հայ ժողովրդին մէջ հայրենի յիշատակներ արթնցուցած, արկածի մը զոհ երթալով Գահիրէի մէջ վերջացուցած է իր արդիւնաւոր կեանքը։ Փողոցին մէջ կառքի մը անիւներուն տակ իյնալով ղժալալիրկ եղած և այդ վիճակի մէջ հիւանդանոց փոխադրուած է ուր մի քանի օր յետոյ աւանդեր է հոգին։ Մարմինը ամփոփուեր է Նուպարեան գերդաստանին յատուկ դամբարանի բաժնին մէջ։ Վսեմ. Պօղոս փաշա Նուպար որ իր որդի Առաքել պէյի հետ մէկտեղ ներկայ գտնուեր է թաղման հանդէսին, հոգացեր է հիւանդանոցի և յուղարկաւորութեան ծախքերը։ Աբդէն հանգուցեալը վերջին ժամանակներ նիլեան նախանձելի վիճակ մը չունենալով, կապերէր օգնութեամբ Վսեմ. Պօղոս փաշա Նուպարի, որի կինը, Տատեան բարեհամբաւ և բարեգործ գերդաստանի անդամներէ մին, իր մանկութեան ժամանակ հայերէն լեզուի դասեր առած լինելով Տիար Սիմօն Ֆէլէկեանէն, անոր նեղութեան ժամանակ պինք յիշած եւ պաշտպանութի հանդիսացած էր։

Ֆէլէկեան կը թողու այրի կին մը և 2 աղջիկներ, վարդապետ և Հրաշեղ օրիորդներն, որոնք հայ թատերաբեմի հորիզոնին վրայ փայլուն աստղեր եղած են։

ՄԻՀՐԱՆ ԱՄԲԱՆԱՋ, Ալեքսանդրիոյ պարտէզ չաբաթաթերթի խմբագիր–տնօրէն և հայերէն լեզուի վարժի բազմարդիւն ուսուցիչ, կարճ ու անողոք հիւանդութենէ մը յետոյ հոգին աւանդեր է 50 տարեկան հասակին մէջ։ Տարիէ ի'իվեր մեռած էր արտասահմանի հայ խմբագրական ասպարէզին մէջ որ դրսէն հրապուրիչ բայց ներսէն դժուարակոխ, բազմաչարչար և կենսամաշ վիճակ մ'ունի. և երբ վերջին օրերը հրաժարելով անկէ, դարձեալ մտաւ ուսուցչական ասպարէզին մէջ, պաշտօն ստանձնելով Ալեքսանդրիոյ ազգային վարժարանին մէջ, անողոք հիւանդութիւն մը եկաւ յաղթել անոր իր ուժասպառ վիճակի մէջ։ Իր հրատարակութիւնները ցոյց կուտան թէ քալ հայագէտ մ'էր, հմտալից գրագէտ մը։

Բուղարկաւորութեան հանդէսը կատարուեր է մեծ շուքով և ահագին բազմութեան ներկայութեամբ։ Գերեզմանին առջև արտասանուած դամբանական ճառեր խօսեր են Տիար Արա Մամիկոնեան, ազգային վարժարանի ուսուցչական մարմնի կողմէն, և Տիար Վահան Թէքէեան՝ հանգուցեալի աշակերտներին և հայ մամուլին կողմէն։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

"ԱՐՄԷՆԻԱ",

ԿՕԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹՈՎ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք Ամերիկաի Միացեալ–Նահանգներէ Բրովիտենս (Րոտ Այլէնտ) քաղաքէն Տիար Ս. Զաքարեանի միջոցով 515 ֆրանգ որ Մարտիսի 20ամեակին առթիւ նոյն քաղաքի Ազգ. ժողովարանին մէջ կատարուած հանդէսի մը մէջ հանգանակուած էր։ Նոյն հանդէսի Յանձնախումբէն ղրկուած է մեզ նաև 8 տոլար Տիար Գ. Մ. ի միջոցով և Տ. Մ. Թ. նուիրած է 1 տլր., իսկ Տ. Պ. Բ. 4 տլր. ղրկելով Մարտիսի 20րդ ամբողջ տարեշրջանի 1 օրինակ նուիրած է Բրովիտենսի «Հայկական գլիւպ»ին։

***

Նոյնպէս ստացած ենք Ամերիկաի Միացեալ–Նահանգներէ Շիքակօ քաղաքէն (Իլլինոյզ) հետեւեալ նամակը, 435 ֆր. և 60 սնդմ. չէքի մը հետ մէկտեղ։

Մեծարգոյ
Տիար Մ. Փորթուգալեան
Մարսէյլ

Սիրելի և հայրենասէր Տիար,

Լսեցինք որ վերջերս Ամերիկաի մի քանի քաղաքներին մէջ՝ ձեր հաստատած ուդառն զոհողութիւններով չարունակած Արմենիաի քանամեակը կը տօնուի։ Շիքակօն ալ ընդհանուրէն յետ չմնալու համար, հոկտ. 2ին նոյնը տօնեց համայն հայրենակիցներով առանց կուսակցական խարուխանի և Արմենիաի համար խրթեւ նուէր՝ հանգանակութիւն մը բացուեցաւ որոյ արդիւնքը տոլար 85 ներփակ կը ղրկենք և ծնացեալ տոլար 15–20ի չափ ապառիկն ալ քիչ ատենէն կը հասցուենենք ձեզ։

Կը յուսանք որ մեր այս պզտիկ գուժար ձեր սրտին աւելի պիտի խօսի մեր յարգանքներն ու գնահատուժը քան սընտուկներով լի ոսկիներ ու գիրք մը լեցուն ներբողներ։

Մնամք Ձեզ անձնուիրութեամբ և յարգանքներով

Կարզադիր Յանձնախումբ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալները.

ԳԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆՈՒՊԱՐ ԲԱՇԱՒԻ ԱՐՁԱՆԻՆ ԲԱՑՄԱՆ ԱՌԹԻԻ, Ալեքսանդրիա 3 յունիս 1904։ Ծրագրեց եւ պատրաստեց Եղիշէ Թորոսեան. Գահիրէ. Տպագրութիւն «Արշալոյս» լրագրի. 1904։

(Ընտիր թուղթի վրայ գեղեցիկ կերպով տպագրուած և զարդարուած է Նուպար բաշաի, Պօղոս բաշաի, Նուպար բաշաի յիշատակարան արձանի և այդ արձանի բացման հանդէսի պատկերներով որոնք մեծադիր տպուած են առանձին թուղթերի վրայ և յետոյ զետեղուած են Գիշատակարան տետրակին մէջ, որ ոչ միայն իր պարունակութեամբ, այլ եւ գեղարուեստական տեսակէտով ուշագրաւ գործ մ'է։

Գիշատակարան տետրակի Ա մասը — որ իրեն նշանաբան ունի Նուպար բաշաի սա նշանաւոր խօսքը. La Justice est la base de tout gouvernement — կը կազմեն Նուպար փաշաի վրայ արուած կենսագրական համառօտ ծանօթութիւնները։ Այդ մասի մէջ տրուած են տեղեկութիւններ իր թէ' պետական և թէ' հայ ազգային գործունէութեան վրայ, իր թաղման եւ հոգեհանգստի վերաբերեալ հանդէսները նկարագրուած են և իր զաւակներուն ու թոռներուն վրայ մի քանի ծանօթութիւններ հաղորդուած են։ Դրուած է նաև Վսեմ. Պօղոս բաշաի հնարած երկրագործական մէկ նոր մեքենային առթիւ — որի համար ֆրանսական կառավարութենէն Պատուի Լէգէոնի նշանը ստացաւ — Տ. Ս. Ֆէլէկեանի գրած մէկ ոտանաւորը, որ իր ժամանակին, 1901ին, հրատարակուած էր «Արշալոյս»ի մէջ։

Տետրակին Բ մասը նուիրուած է Նուպար բաշաի Գիշատակարանի բացման հանդէսին որ կատարուած է Ալեքսանդրիոյ մէջ 1904 յունիս 3ին։ Հանդէսին նկարագրութենէն զատ ամփոփուած են այդ մասի մէջ այն հինգ ճառեր որոնք պաշտօնական և րևելի անձնաւորութիւնների կողմէն արտասանուած են այդ հանդէսի մէջ. ընթերցողը հոն կը գտնէ ատոնց թէ' ֆրանսերէն բնագիրները և թէ' հայերէն թարգմանութիւնները։ Տետրակը կը վերջանայ Վսեմ. Պօղոս բաշա Նուպարի արտասանած չնորհակալութեան ճառով։

Կը յուսանք որ Տիար Եղիշէ Թորոսեանի այս կարևոր աշխատութիւնը կը գնահատուի ամենքէն ալ և ամէն հետաքրքիր հայ պիտի ցանկայ իր ազգի մէկ մեծ զաւակի այս Գիշատակարան աչքի առջև ունենալ և ուսումնասիրել զայն. մանաւանդ որ հրատարակիչը, Տիար Ե. Թորոսեան, իր այս աշխատութեան վաճառման բոլոր հասոյթը նուիրած է Գահիրէի «Հայկական Ազգասահմանադրական Ընկերութեան» որով այս գիրք գնողը միանգամայն բարեգործութիւն մ'ալ արած պիտի լինի։

Հայն իրեն պարծանք կը համարի իր մէկ ազգակցի փառաւորուիլն ուր որ ալ լինի ան, և ինք ալ իր կողմէ կը ջանայ ամէն կերպով փառաբանել ու պանծացունել իր ազգակից, որովհետև ցեղին արիւնը կը քաշէ երբեմն անոր կարգացած գովեստները յարգալիր և քաղաքավարական են, հային այդ առթով իր ազգակցի կարգացածները սրտաբուխ զգացումները են և ջերմ երախտագիտական երեւոյթ մը կառնեն, նոյնպէս հայերն ուր որ գտնուին և ի'նչ դիրքի ու փառքի ալ տիրացած լինին, ընդհանրապէս կը յիշեն ու պէտք է յիշեն միշտ իրենց հայ ազգութիւն։ Այս ճշմարտութեան վկայ են Նուպար բաշաի մահին առթով հայ ազգի կողմէն ամենուրեք արտայայտուած սրտագին տխրութեան զգացումներն ու փառաբանութիւնները և Նուպար բաշաի ու իր գերդաստանի կողմէն ալ հայ ազգին ցոյց տրուած բարեսիրական ըզգայուններըը։ Տեսէ'ք ահա. եթէ եգիպտացիները Նուպար բաշային Գիշատակարան մը կանգնած են Ալեքսանդրիոյ մէկ փողոցին մէջ որ այդ փողոցէն անցնողները տեսնեն զայն և յիշեն, հայ խմբագիր մ'ալ իր սըրտի եռանդին թելադրութեամբ ինքնին ելած է կանգնել Նուպարի անուշնին Գիշատակարան մը, որ ո'չ միայն Ալեքսանդրիոյ Ալլմանեը փողոցէն անցնողները, այլ և ամէն հայեր, ամէն մարդեր, աշխարհի ո'ր կողմն ալ գտնուին, կարենան իրենց աչքի առջև ունենալ զայն և յիշել միշտ այդ մեծ Հայը, այդ մեծ մարդը։

Սոյն Գիշատակարան գնելու համար պէտք է դիմել այս հասցէի.

E. Torossian, Direct. - propr. du Journal arménien « Archalouyce ». CAIRE (Egypte):

***

ԼՈՒՍԱՒԱՌԸ անուն Ազգային հասարակական և Գրական լրագիր մը սկսած է հրատարակուիլ Գահիրէի մէջ, 1904 դեկտեմբերի սկիզբէն ի վեր, չաբաթը երեք անգամ թերթը լաւ խմբագրուած է և լուրջ ուղղութիւն մ'ունի։ Բաւական է նշել ըսենք որ թերթին խմբագրապետութիւնը ստանձնած է Տիար Վահան Քիւրքճեան, կիպրոսի առաժանակեայ կերպով փակուած Ազգ. կրթասրան–Ողբասոցի Տեսուչը, որ ծանօթ է նաև իր գրական հմտալից հրատարակութիւններով։

«Լուսաբեր»ի տարեկան բաժնորդագինն է 20 շիլին (25 ֆր.)։ կարելի է նաև բաժնորդագրուիլ 6 ամսի կամ 3 ամսի համար, 10 շիլինով կամ 5 շիլինով։ Հասցէն

Administration du Journal arménien «Loussaper». CAIRE (Egypte).

***

ԱՐԳԱՒԱՆԴ անուն Ազգային հասարակական և Գրական թերթ մը վաղնաի մէջ պիտի սկսի հրատարակուիլ յառաջիկայ յունուար 1էն սկսեալ շաբաթը երկու անգամ, «Հայաթերթ»ի ծաւալով եւ միևնոյն ուղղութեամբ։

«Հայաթերթ»ը որ կը հրատարակուէր Ռուսճուգի մէջ, գադրած է գոյութիւն ունենալէ և անոր տեղը կուգայ բռնել «Արգաւանդ» վաղնաի մէջ։

Որպէսզի «Արգաւանդ»ի կանոնաւոր հրատարակութիւնը ամէն նիւթական դժուարութեան չհանդիպի, անոր վարչական գործերի վերին հսկո-

զութիւնը յանձնուած է մէկ քանի վստահելի անձերի որոնք պիտի վարեն թերթին եւմուտքը. այնպէս որ «Արգաւանդ»ի վարչութիւնը բոլորովին անկախ պիտի լինի անոր խմբագրութենէն, որը պիտի վարէ Ծան. Նօթ գրագէտ և «Հայաթերթ»ի նախկին խմբագրապետ Տիար Տիգրան Ճգնաւորեան, իր յարմար տեսած ե. ղանակով։

Բաժնորդագրութեան պայմանները և բաժնորդագրի վճարման դիւրացուցիչ կարգադրութիւններ պիտի Ծանուցուին «Արգաւանդ»ի առաջին թուով։ Հասցէն՝

Rédaction bu Journal «Arkavant» . VARNA (Bulgarie)

ԱՌՕՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կովկասի մէջ քօլէրա երևան եկած լինելու պատճառով՝ փօթիէն եւ Պաթումէն Կ. պոլիս եկող չոգենաւները քարանդինաի կեներթարկուին Կ. պոլիս գալէ առաջ։

— Վանէն առնուած ամենավերջին հեռագրական լուրերուն նայելով, կըսէ Կ. պոլսի «Իքտամ» թիւրք թերթը, Վան քաղաքին մէջ կասկածելի հիւանդութեան դէպք մը պատահած է։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹԻՒՐՔԻԱ

Կ. պոլսէն կիմացուինն դեկտ. 31ին թէ Ատէնի ներքնագաւառի սահմանագծութեան վերաբերեալ սուլդանի իրատէն հաղորդուեցաւ անգլիական դեսպանատան։ Այդ իրատէն գոհացում կուտայ անգլիական կառավարութեան պահանջներուն։ Դեսպանատան գործակատարը ուրբաթ օր սէլամլիքի արարողութենէն յետոյ գը նաց սուլդանը տեսնել, չնորհակալութիւն յայտնելու համար։

ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ

Ահաւասիկ այն վերջին ծանուցագրի ամփոփումը որ Պուլկարիաի արտաքին գործերի նախարարը ղրկած է Ք. Դրան։

Պուլկար կառավարութիւնն օսմանեան կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այս կէտի վրայ որ Ք. Դուռը դեռ չէ կատարած անցած ապրիլին ըստորագրուած համաձայնութեամբ իր ըստանձնած պարտաւորութիւնները. մանաւանդ ընդհանուր ներողութեան և գաղթականներուն վերաբերեալ կէտերը։

Ծանուցագիրը կը հերքէ նաև Մակեդոնիոյ մէջ պուլկար հրոսախումբեր մըտած լինելու, պուլկար սպաներ յեղափոխական չարժումներուն մասնակցած լինելու և այլնի վերաբերեալ Մեծ Եպարքոսի գանգատները և իր վերջաբանի մէջ կը հրահանգէ պուլկարական գործակատարին որ ազդու կերպով պահանջէ մեծ եպարգոսէն հետեւեալներուն գործադրութիւնը.

1. Տակաւին Պուլկարիա ապաստանած գաղթականներուն անմիջապէս իրենց հայրենիք վերադարձի դիւրութիւն։

2. Ընդհանուր ներողութեան ամբողջովին գործադրութիւն։

3. Յեղափոխական չարժումներուն մասնակցած անձերուն դէմ հանուած հրամանագիրներուն յետ առնուիլը։

4. Քահանայներուն և վարժապետներուն դէմ եղած խիստ որոշումներուն ջնջուիլը։

5. Ցուսնական պատրիարքարանը թողլով պուլկար էկզարքարանի հոգևոր իշխանութեան տակ մնող գիւղերուն մէջ աշխատութեան և կրթութեան ազատութիւն։

6. Անցաթուղթ ունեցող պուլկար հպատակներուն առանց արգելքի Թիւրքիա ճանապարհելու թոյլտուութիւն։

Ցիշատակութեան արժանի է նաև պուլկար կառավարութեան մէկ չատ հետաքրքրաշարժ յայտարարութիւնը Ք. Թիւրքիոյ հետ փոստային եւ հեռագրական դաշնագրի մը կնքուիլը 15 տարիէ ի վեր երեսի վրայ մնացած է որովհետև Ք. Դուռը կուզէ և կը պնդէ միշտ Արևելեան Րումէլի անունով նշանակել այդ դաշնագրի մէջ հարաւային Պուլկարիան ինչ որ Պուլկարիա ազգու կերպով կը մերժէ, իբրև վկայութիւն ներկայացնելով ուրիշ տէրութիւններու հետ կնքած պայմանագիրները, որոնց մէջ Արևելեան Րումէլի անունը չէ գործածուած բնաւ։

Պուլկարների էկզարքն ալ նոյնպէս թաքրիր մը ղրկած է Ք. Դուռը. կը պահանջէ որ Անդրիանուպոլսի նահանգին և Մակեդոնիոյ մէջ քահանայներուն և վարժապետներուն վրայ գործադրուած բոլոր անտեղի ճնշումները վերցուին։

Պուլկարիոյ Ֆէրտինանտ իշխանին Սերպիոյ Թագաւորին հետ ունեցած տեսակցութեան մէջ, կենթադրուի որ խօսք եղած է մտնաւանդ սերպ եւ պուլկար խումբերուն վրայ որոնք սաստիկ կերպով իրար դէմ կը կռուին Մակեդոնիոյ մէջ և երկու դրացի երկիրներուն մէջ իրար դէմ դժգոհութիւն կը յարուցանեն։ Նոյնպէս խօսք եղեր է Սերպիոյ եւ Պուլկարիոյ Մօնդէնէկրօի հետ ունեցած յարաբերութիւններուն վրայ։ Մօնդէնէկրօի (Գարատաղ) Նիքիդա իշխանը չատ ցուրտ կը վերաբերուի Սերպիոյ եւ Պուլկարիոյ իրար մօտենալու գաղափարին որով Պալգաններուն մէջ իր ունեցած նշանակութենէն և ազդեցութենէն մաս մը պիտի կորսուի։

ՌՈՒՍԻԱՅԻ ՑԱՐԻ ՆՈՐ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԸ

(Շար. 22րդ թուհն եւ վերջ)

Եօթերորդաբար. Վերաքննել տալ այն հրամանագիրները որոնք օտարականներուն իրաւունքներն, ինչպէս նաև կայսրութեան մի քանի կէտերուն վրայ տեղացիներուն ալ իրաւունքները կը սահմանափակեն։ Այդ հրամայուած կարգադրութիւններէ անոնք միայն պիտի մնան ապագային մէջ որոնք կայսր թեան ներկայ չահերուն և ռուս ժողովուրդի բարեկեցութեան պահանջներն են։

Ութերորդաբար. Մասուլին վերաբերեալ այժմեան կարգադրութիւններուն մէջ չէն վերցուելու աւելորդ սեղմումները եւ օրէնքով որոշապէս մանրամասնուած սահմաններ տալ տպագրուած խօսքին, այդ կերպով գիւրութիւն պիտի տրուի ազգային մասուլին իր պաշտօն արժանապէս կատարելու և Ռուսիոյ լաւութեան համար եղած խելացի չանքերուն ճշմարիտ թարգմանը լինելու։

Շատ մօտաւոր ապագայի մը մէջ եւ այս սկզբունքներուն վրայ հիմնուելով Մենք պիտի հրամայենք կարգ մը ներքին մեծ բարենորոգումներ որոնց մէկ մասն նախապէս մեր տուած հրահանգներուն համեմատ ծրագրուած լինելով, պատրաստ է արդէն նախաքննութեան ենթարկուելու։

Նկատի առնելով այդ բարենորոգումներուն զանազանութիւնն ու կարևորութիւնը, յարմար կը դատենք քննութեան ենթարկել նախագծուած ծրագիրը, տեսնելու համար թէ որո՞նք են ամէնէն յարմար միջոցներն անոր չուտով և լիովին իրականացումն ու Տէրութեան մեր օրէնսդրութիւնների չարքին մէջ ներմուծումը ապահովելու և վարչութեան զանազան մասերին միջև ամենասերտ միութիւն մը գոյացնելու համար։

Նախարարական մասնաժողովը պարտաւոր է քննել վերոյիշեալ բոլոր նիւթերը, փնտռել մեր գիտաւորութիւններ իրագործելու լաւագոյն միջոցը և ամենակարճ ժամանակի մը մէջ ներկայացնել իր որոշումներ այն խնդիրներուն գործադրութեան մասին որոնց վրայ խօսուած է այս հրամանագրի մէջ։ Նախարարական մասնաժողովը պարտաւոր է մեզ տեղեկագրել թէ ի՞նչ կերպով կըրնայ յառաջ տարուիլ մեր նշանակած խնդիրներուն պատրաստութիւնը։

Ստորագրուած. ՆԻԿՈԼԱ

ՈՌԻՍԵՒԱՒՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Վերջապէս, եօթնամսեայ հերոսական դիմադրութենէ մը յետոյ, Բորդ Արթիւր ստիպուեցաւ անձնատուր լինիլ Ճաբոնական բանակին։ Զօրավար Սգօսէլ իր սպաներուն հետ մէկտեղ խորհրդակցելէ յետոյ տեսաւ որ անկարելի է դիմադրութիւնը. ուստի զօրքերն անօթութենէն և տառապանքներէն կմախք դարձած սակաւաթիւ մնացած վիճակի մը մէջ կը գտնուին, չարժելու անկարող։ Ցունուար 1ին զօրավար Սգօսէլ բանագնացներ ղրկեց զօրավար Նօկիին և Բորդ Արթիւրի յանձնուիլը որոշուեցաւ, պայմանով որ ռուս սպայներուն թոյլատրուի երթալ ուր որ ուզեն, երդուելով որ մինչև պատերազմի վերջը չպիտի կռուին Ճաբոնի դէմ։ Այսօր Բորդ Արթիւր պաշտօնապէս կը յանձնուի զօրավար Նօկիին։ Բորդ Արթիւրի ամբողջ ժողովուրդը 35,000 հոգի է այժմ որոնցմէ 20.000ը հիւանդ են։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է
ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐՄԷՆԻԱ,,Ի
Ի ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ
(1904 ՕԳՈՍՏՈՍ — 1905 ՑՈՒՆԻՍ)

20րդ չրջանի բաժնորդագրութիւնը կը սկսի 1904 օգոստոսէն և կը տեւէ մինչև 1905 յունիսի վերջը։ Ամբողջ 20րդ չրջանի բաժնորդագինն է 20 ֆրանգ ԿԱՆԽԻԿ վճարելի, կարելի է նաև բաժնորդագրուիլ քանի՛ ամսի համար որ ուզուի, ամսական 2 ֆրանգ հաշուելով։

Անոնք որ Արմենիահայ Օժանդակ կը գրուին մեր հրատարակած Օժանդակութեան կանոնագրի համեմատ կատարելով իրենց պարտականութիւն, իրաւունք կունենան, իրենց ստացած 1 օրինակ Արմենիահայէն գատ — որի համար ամբողջ բաժնորդագին 20 ֆր. պէտք է վճարեն—, քանի՛ անձի համար որ ուզեն, Արմենիա բերել տալու իրենց ստացած լրագրի ծրարին մէջ դրուելով և կէս բաժնորդագնով, այսինքն՝ ամբողջ չրջանին համար 10 ֆր.ով և կամ ամսական 1 ֆր.ով։ Ցանկացողին կը ղրկենք «Արմենիահայ Օժանդակութեան» համար մեր հրատարակած կանոնագիրը։

Բաժնորդագիրների կանխիկ վճարումը մեծ դիւրութիւններ կընծայէ թերթի կանոնաւոր ընթացքին համար։ Յայտնի է որ Ֆրօպագան և Ամերիկայի մէջ ամէն ազգեր սովորութիւն ունին իրենց ստացած լրագրի բաժնորդագինը կանխիկ ղրկելու. անոր համար իրենց լրագիրներ ալ կրնան կանոնաւոր ընթացք մ՚ունենալ։

ՄԻ ՊՈՒԼԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ (ԶԱՔԱՐԻԱ ՍԹՈՅԱՆՈՎ)

ՏՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ԹՈՐԳՄԱՆԵՑ
ԳԱՂՓԻԼ ՓՈՐՁԱԿԱՆԵՑԱՆ
1894

Պուլկարիոյ անկախութեան կռուներէ մէկին, Զաքարիա Սթոյանովի, որ իր ընդունակութեան չնորհիւ յաջողեցաւ մի լեռնաբնակ գիւղացի հովուի պարզ վիճակէն հետզհետէ արհեստաւոր, վարժապետ, յեղափոխական գործիչ, խմբագրապետ և վերջապէս ազատ Պուլկարիոյ առաջին ժողովի նախագահ դառնալու խիստ հետաքրքրաշարժ կենսագրութիւնն է, ուր ուշադրութեան արժանի տեղեկութիւններ կան նաեւ Պուլկարիոյ Թիւրքի լուծէն ազատելու համառ պուլկար հայրենասէր յեղափոխականներուն գործունէութեանը մասին։ Սկիզբը գրուած է նաեւ հեղինակին, Բրօֆէսէօր Լուի Լէժէի Թարգմանչին միջեւ եղած Թղթակցութիւնը այս գրքի հայերէն թարգմանութեանն առթով։

Հեղինակը չատ իրաւամբ կը կարծէ իր յառաջաբանի վերջ թէ «Ազգ մանք պիտի պատճառէ ինձ եթէ թերցողներն հետաքրքրութիւն չգարժի պետական մարդ դարձած գիւղացիի այս վաւերական պատմութեան վրայ։»

Գինն է փոստի ծախքով մէկտեղ 1 ֆրանգ և 40 սանթիմ։

Տարածելու համար մեծ քանակութեամբ առնողներուն 25 % զեղչ կընենք։

(Պարսկաստանի Հայերուն համար 1 ֆրանգ է։

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐ

(Կ. ՊՕԼՍՈՑ ՀԱՑՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ ԱՌՆՈՒՄ ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԵՑ ԱՂԱՂԱՐԻՊ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած ներկայացուհէ բնատանեկան պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի անբարոյական մի հայր իր ապականած վարքագրութեամբ որչափ տղաներուն պատճառ դարձած է և վերջոյ ինք ալ իր որդու ձեռքէն սպանուած և անհետացած է խարհէ։ Գինն 1 ֆրանգ։

ՏՆՕՐԷՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ
Գ. ՓՈՐՁԱՊԱՏԵԱՆ

ՄԱՐՍԷԼ
Էմիլիէ տպարան Գ. Փորպատեան
Le Gérant: François CARRIÈRE
Marseille. — Imprimerie du Midi